

پیام به مناسبت روز زبان مادری

دکتر رضا براهنی

آنا دیلیندن اوزاق قالان ملر!

میدانند، وقتی که زبان مادری بین مادر و کودک، بازی اول جهان شمرده میشود. (chora) ماه اول زندگی را دوران؛ کورا؛ 18 زبان در این دوره بی آنکه توسط کودک فهمیده شود، به داد و ستد یک تساوی عاطفی، یک پینگ پونگ عاشقانه بین مادر و بچه تبدیل میشود. این داد و ستد، به رغم آنکه بعدها، در سایه گذشت زمان، به فراموشی سپرده میشود، مأخذ و مبنا و مرجع همه روابطی قرار میگیرد که در آینده قرار است بیاید.

آنا، دیلین آناسی دیر

آنا دیلی، دیلترین آناسی دیر

آنا دیلیندن اوزاخ قالان ملر، گنجه گوندوز ملر، منیم کیمین ملر

آنا دیلی، گنتمز، گنتسه ده، دؤنر، قاپیدان سالسان ائشیه، پنجره دن گلر

پدر در این دوره شخص ثالث است. شخص ثالث شاهد است. نه خطاب می کند، نه مخاطب قرار میگیرد. پدر است، حضور غایب، غایبی حاضر. رابطه مادر و بچه رابطه دو؛ من؛ با همدیگر، دو؛ تو؛ با یکدیگر است. رابطه من و تویی که در آن گاهی بچه؛ من؛ است و مادر؛ تو؛ و گاهی مادر؛ من؛ است و بچه؛ تو؛ زبان، که هنوز زاینده نشده، در این رابطه، رابطه عشق دو عاشق و دو معشوق است. بازی عشق است. مادر، در وجود بچه ساخته میشود، او را میسازد، با او ساخته میشود. و او لبالب از بچه میشود.

بعد دوره ای پیش می آید که در آن یک چیز نشانه قرار میگیرد. اشیا نشانه قرار میگیرد. نگاه، حرکت دست، لبها، خنده سایه روشن مانند چهره و گونه ها، همه نشانه قرار میگیرند. پدر وارد میشود. گردن به طرف ضمیر سوم شخص (او) کج میشود. بتدریج جهان نشانه ها، جانشین آن بازی تساوی مادر و بچه میشود. پدر به عنوان شخص ثالث وارد میشود. خود، جنسیت و یا جنس خود را به رخ میگذارد: بچه به رویت؛ دیگری؛، آندیگری؛ نائل میشود. آنا دیلی به تسخیر جهان برمیخیزد. آینه صاف و ناصافی برای انعکاس اشیا و صداها میشود.

زبان در رابطه؛ من و تو؛ بچه و مادر از یک سو و؛ من و او؛ پدر و جهان از سوی دیگر زاینده میشود. اساس آن بازی زیبا، شاد و حتی شهوانی، رابطه بچه و مادر است، در مرحله بعدی عبور از جهان نمادها، به سوی معانی آغاز میگردد، از جهان معناها به سوی نمادها آغاز میشود. شاعر کسی است که پس از فراموش کردن آن بازی اولیه مادر و بچه، بعدها به یاد آن بازی می افتد، وقتی شعر خوب میگوید، اساس را بر بازی سراسر لذت کلمات قرار میدهد، یعنی برای شناسایی جهان از آن بازی اولیه بسوی نمادها و معانی و ساختارها و ساختار شکنی می آید، اما بعد، انگار یادش می آید که اگر قرار باشد برگردد، باید آن بازی را در دورانی که دیگر بچه نیست احیا کند، آنوقت چه اتفاقی می افتد؟ لذتی دیگر جانشین آن لذت اولیه میشود.

شب اول هفت پیکر نظامی یادتان هست؟ زنی داستان شهری را میگوید که در آن همه لباس سیاه پوشیده اند. پادشاه سر آن سپاهپوشی را می طلبد، میهمان قصابی میشود و قصاب، شب او را در باغی در سبزی میگذارد، و او در آن سبد بالا میرود. ار آن بالاها، باغ زیبایی را می بیند که در آن زنان زیبا می رقصند. زنی زیباتر از همه زنان پا در میان زنان دیگر میگذارد. مرد نظاره گر عاشق او میشود و از او وصال او را می طلبد. زن هرشب او را به سراغ یکی از کنیزکان زیبای خود می فرستد. ولی مرد پس از گذشت چند شب دیگر صبر و تحملش به پایان میرسد و از آن زن، فقط وصل او را میخواهد. زن میگوید، چشمهایت را ببند و مرا ببوس. مرد اطاعت میکند، اما وقتی چشم باز میکند، خودش را در داخل همان سبد می یابد و در حال پایین آمدن از آن بهشت زیبا. او نیز عزادار آن زن میشود و لباس سیاه میپوشد. میدانید اسم آن زن در هفت پیکر چیست؟ ترکناز و یا ترکناز.

قصه ای به این زیبایی جانشین زن زیبایی میشود که ما همه گم کرده ایم. ما همه از آن مادر، از زبان آن مادر دور مانده ایم، از آن ترکناز یا ترکناز.

آنا دیلیندن اوزاخ قالان ملر، گنجه گوندوز ملر

فوريہ 2005- تورونتو 23

دۇرۇسى آدانىر. بۇ زاماندا آنانىن اوشاغىنى آنا دىلىندە دىندىرمەسى chora كۆرپە اوشاغىن حياتى، ياش يارىمىنى دولدورانا قدر كورا و. دىلە توماسى اوشاق دونىياسىنىن ان ايلكىن اويونلار پىندان سايىلىر

اوشاق بو دؤنمده ديلين نه اولدوغونو باشا دوشمەسە دە، ديل، آنا ايله اوشاغيڭ آراسيندا، سئوگىلرلر توپ آتپ-توتما (پىنک پونک) اويونونا، عاطيى (انموسيونال) بر ابرليگين آل-وئرنيە چئوريلير. بو كيىمى عاطيى آليب-وئرمنين، سونرالار، آيلار- ايللر و عؤمور-گون سووئدقچا، اونودولماسينا باخماياراق، بونلار گلەجکده قورولان بوتون رابطةلرلر بينؤره داشى، تملى و قابىاغى دير

آنا، دیلین آناسی دیر

آنا دیلی، دیلترین آناسی دیر

آنا دیلیندن اوزاق قالان ملر، گئجه گوندوز ملر، منیم کیمین ملر

آنا دیلی گئتمز، گئتسه ده دؤنر، قاییدان سالسان ائشییه، ینجره دن گلر

آنا بو دۇر دە اوچونجو ادامين خوصوصيتينده دېر. اوچونجو آدم شاهيد حۇكمندهدېر. دېندېرمز ھەمدە دېندېرېلمز. آتادېر، حوزور
گۈزە گەلمز، گۈزە گەلمز سە دە حاضېر دېر. آنا اېلە اوشاغين موناسىبىتى اېكى من-ين بېرىر لېرلە، اېكى سن-ين بېرىرلە موناسىبىتى دېر.
بىللەجە من اېلە سن موناسىبىتىندە، بېر جار اوشاق من، آتاق آنا سن اولور؛ ائلە وخت دە واركى، آنا من اولور و اوشاق سن اولور. ھلە
دو غولمامىش دېلىن رولۇ بو موناسىبىتدە، اېكى وور غونون و اېكى سۇگىلى نىن سۇگى دېلىنى اوپنامايدېر. سۇگى اوپونۇنلە اولور. آنا،
اوشاغين وارلېغىندا دو غرولور، اوشاغى دو غرولور، اونۇلا دو غرولور. آنا بۇشدان- آياغا اوشاغ اېلە منىم سەلەنېر.

سونرا بېر زادا نېشان قوما ددورمسی باشلايېر. شېنلره نېشان قويولور. باخيشا، الين ترېنمەسېنه، دوداقلارا، اوزدن و پاناقلاردان سنزېلن گولومسونملره! آتا داها ايچرى گلېر. اوشاغين اوزو اوچونجو شخصى ضميره، دئمک «او»-نا سارى دؤنور. گنت-گنده نېشانملر دونياسى، آنا ايله اوشاغين برابرليگى اويونلارېنين پېرېنى توتور. آتا اوچونجو آدم کيمى اورتايلا چيخير. اوزونو، چېنېستېنى ياداكي چېنېستېنى اوزه چکېر: اوشاق باشقانى، او بېرېستېنى گوزمگه نايلا اولور. آنا دېلى دونيائى قابساماغا دوغرو بويلايېر. اشياينين و سسلرين اوزونده عكس انئتېرن آرى- دورو گوزگوسونه يادا، کاس و بولانليق آيناسينا چئوريلېر.

دیلی دوغوران، بیر یاندان اوشاق ایله آنانین من ایله سن ایلگیسی ؛ اوبیری یاندان اوشاق ایله آتانی و دونیانین من ایله اوموناسیتی دیر. او گوزل، شن و حتا شهوانی اویون، اوشاق و آنانین موناسیتی اساسیندا قورولور. سونراکی مرحله ایشارلر (سیمبوللار) دونیاسیندان معنالارلا گنجمگه باشلاییر، معنالار دونیاسیندان ایشارلره (سیمبوللار) دوغرو یولادوشمگه باشلاییر. شاعیر دئدیگین کیمسه، آنا ایله اوشاغین او ایلیکین اویونونو اؤتوشن ایللرین آرخاسیندا اونودارکن، سونرالار اویونون یادینا دوشور، گوزل شعر قوشارکن، کلیملر دؤزمهسی نین باشدان باشا دادلی اویونونو اییشینده اساس گؤتورور. دنمک دونیانی تانیماغا گؤره، او ایلیکین اویوندان ایشارلره، معنالار، قورولوشلار و قورولوش پوزمالارلا دوغرو قاییدیر، آنجاق سونرا، انله بیل نه ایسه یادینا دوشور کی، گئری دؤنملی اولدوقدا، اوشاقلیدا اوینادیغی اویونو داها اوشاق اولمادیغی بیر دؤورده یئنیندن اوینامالیدییر. بئله اولاندا، نه حادثیه باش وئره بیلیر؟ قاباقکی لذتین یئرینی آیری بیر لذت توتور.

نظامی‌نین بڼددی گۆز-بڼدهکی بیرینجی گڼجه یادبڼیزدایریم؟ بیرقادیڼ، هامیلیقجا آدمالاری قارا گڼیمیش بیر شهرین ناغیلینی سؤیلمیر. پادشاه قارا گڼیمه چولفانمانین سرینین آجیلماسینی ایسته‌میر. بیر نفر قصابا قوناق ایکن، قصاب اونو گڼجه ایلن بیر سبده قویور و سبده ایله یوخاری چکیلیر، یوخاریدان باخاندا گۆزل بیر باغدا اوینایان گۆزل قادیلار گۆرور. اونلارین ایچینده بولونان ان گۆزل قادینا وورولور و قادیندان اونون ویصالینا چاتماغینی ایسته‌میر. قادیڼ گڼجهده اونو اوزونون کنیزلرینین بیرسی‌نین یانینا گۆندریر، آنجاق نئجه گڼجه گڼچندن سونرا کیشی‌نین صبری دوزومی

كەسپلىرى ۋە قاندىن يالنىز اۆزۈنۈن ۋە يىسالىنە يىتتىشىمكى اىستەيمىز. قاندىن دىنير، گۈزلىرىنى يۈمۈب مىنى اۆپ. كىشى اۈنۈن سۈزۈنە باخىر، انچاق گۈزلىرىنى اچاندا اۆزۈنۈ سېد اىچىندە اشاغى دۈشمكەدە ۋە اۈ گۈزلى جىتتىن اۈزاقلاشماقدا گۈزۈر. بىللەلىكلە اۈدا قاتىلىر قاندىن اعىسىنى چىكلەرە ۋە قارا گىنىمە بۈرۈنۈر. قاندىن يىددى گۈزلىمكى ادىنى بىلىر سىنىز مىنى نە اىمىش؟ تۈركىز ياداكى تۈركىز اىمىش.

بېزېم ھامىمىزىن ايتىردىگىمىز گوزل قادىنىن يئرېنە بىلە گوزل بىر ناغىل اوتورور. بىزلر او انا مىزدان، او توركنازدان ياداكى
توركتازدان، انا مىزىن دىلىندن اوزاق دوشموشوك.

انا دىلىندن اوزاق قالان ملر، گنجه گوندوز ملر

منىم كىمى بو قاراللىقدا ملر.

توركجىيە چئويرنى: سئودالى